

ΤΑΞΗ: 3^η ΤΑΞΗ ΕΠΑ.Λ.

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Πέμπτη 4 Ιανουαρίου 2024

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α.ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. Αγαπητοί συμμαθητές, στο άρθρο του Γ. Κάνιαρη καταγράφονται συνέπειες που επιφέρει ο πόλεμος. Γίνεται αναφορά στον θάνατο αθώων ψυχών κατά τη διάρκεια πολεμικών συγκρούσεων, αλλά και στους αποκεφαλισμούς και τις εκτελέσεις που πραγματοποιούνται ως ένδειξη δύναμης. Έπειτα, δίνεται έμφαση και στον φανατισμό στον οποίο υπεισέρχεται η κοινωνία, όπως και στα αντίποινα που επιζητούνται, με αποτέλεσμα τη συνέχιση των συγκρούσεων. Τέλος, αθώοι άνθρωποι που δεν συμμετέχουν στις συγκρούσεις αναγκάζονται να ξεριζωθούν από τα σπίτια τους και να μεταναστεύσουν προκειμένου να ζήσουν ειρηνικά.

A2. «Πόλεμος» για ... την ειρήνη

A3. α. Η τέταρτη παράγραφος του κειμένου διατυπώνεται υπό μορφή ρητορικής ερώτησης. Ο συγγραφέας τη χρησιμοποιεί με σκοπό να μας προβληματίσει γύρω από τις ολέθριες συνέπειες του πολέμου και πιο συγκεκριμένα της απώλειας των ανθρώπινων ζωών, που οι περισσότερες από αυτές μένουν ανώνυμες. Η ρητορική ερώτηση αποτελεί μέσο πειθούς της επίκλησης στο συναίσθημα και έχει ως στόχο την ευαισθητοποίηση του αναγνώστη και την ενεργοποίηση της σκέψης του γύρω από το θέμα του κειμένου. Η ρητορική ερώτηση προσδίδει ζωντάνια και αμεσότητα στον λόγο, ενώ παράλληλα διευκολύνει τον συγγραφέα να επικοινωνήσει με τον αναγνώστη. Τέλος, λειτουργεί μεταβατικά, καθώς στην επόμενη παράγραφο δίνονται διευκρινίσεις σχετικές με το συμβάν που μεταφέρει η ερώτηση και ο συγγραφέας υπεισέρχεται στο θέμα της αξίας της ειρήνης.

A3. β. Με τη μεταφορά «σε ένα πλανήτη που φλέγεται» ο συγγραφέας υποδηλώνει τα πολλά ενεργά πολεμικά μέτωπα που βρίσκονται σε ισχύ σε διάφορα μέρη του πλανήτη. Με τη μεταφορά «νωπές οι μνήμες» υπονοούνται οι πρόσφατες αναμνήσεις των πολέμων που ποτέ δεν ξεχνιούνται και είναι πάντα επίκαιρες.

Με το «μια ειρήνη που συνεχίζει να πολεμά» τονίζεται η διαρκής προσπάθεια για επικράτηση της ειρήνης.

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί πληθώρα μεταφορών. Η χρήση των μεταφορών αποσκοπεί στην καταγραφή των σκέψεων του συγγραφέα γύρω από την ειρήνη και τον πόλεμο, καθώς και στην ευαισθητοποίηση του αναγνώστη. Επιπλέον, το ύφος του κειμένου καθίσταται ζωντανό, προσωπικό και παραστατικό, ενώ επιτυγχάνεται η αισθητική απόλαυση.

(Σημ. Ζητήθηκαν δύο μεταφορές. Οι παραπάνω επιλογές είναι ενδεικτικές.)

A4.

- παρανοϊκούς: τρελούς
- ημερήσια: καθημερινή
- τείνει: απλώνει
- κόντρα: εναντίον
- νωπές: πρόσφατες
- αυτουργοί: υπεύθυνοι

A5. Τίτλος: Το σχολείο ως «ασπίδα» στον πόλεμο

A' Ζητούμενο - Συνέπειες πολέμου:

- Ο πόλεμος φέρνει μόνο καταστροφή και όλεθρο, θάνατο και φρίκη. Οι κοινωνίες αποδεκατίζονται και η αξία της ανθρώπινης ζωής ευτελίζεται.
- Ο άνθρωπος θηριοποιείται, το οικοδόμημα του πολιτισμού του καταστρέφεται, η οικονομία καταβαραθρώνεται, ενώ οι τέχνες και οι επιστήμες παραμένουν στάσιμες.
- Συντελούνται δημογραφικές και γεωγραφικές ανακατατάξεις, καθώς επίσης και κοινωνικοπολιτικές μεταβολές.
- Το περιβάλλον απειλείται με οικολογική καταστροφή, που θα είναι ολική αν γίνει χρήση των σύγχρονων ατομικών και χημικών όπλων.
- Γενικότερα, η απειλή ενός πολέμου καλλιεργεί την ανασφάλεια και την απαισιοδοξία, την αδιαφορία για το μέλλον και την επιδίωξη του υλικού ευδαιμονισμού, παραλύει την ανθρώπινη ενεργητικότητα, οδηγεί σε σπασμωδικές ενέργειες και σε παθητικότητα, και καταλύει τις ηθικές αρχές και αξίες.

Β' Ζητούμενο - Συμβολή σχολείου:

- Διερεύνηση εννοιών όπως πόλεμος και ειρήνη, συνέπειες πολέμου, αποτροπή συγκρούσεων και διπλωματική οδός, διεθνές δίκαιο και ανθρώπινα δικαιώματα, αλληλεγγύη.
- Ειλικρινή και προσαρμοσμένη ανά ηλικία συζήτηση με τους μαθητές και τις μαθήτριες, ώστε αυτοί να βοηθηθούν να εκφράσουν τους προβληματισμούς τους γύρω από τον πόλεμο και τις συνέπειές του.
- Προώθηση κουλτούρας της ειρήνης και της παιδείας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καταδεικνύοντας τα δεινά και τον όλεθρο που προκαλεί ο πόλεμος.
- Το σχολείο οφείλει να καταστήσει σαφές ότι οι άνθρωποι μεγαλούργησαν σε περιόδους ειρήνης και ελευθερίας. Προβολή και μελέτη έργων τέχνης με ειρηνικό χαρακτήρα.
- Η διαπολιτισμική εκπαίδευση και ο διάλογος δύνανται να μεταδώσουν στα παιδιά αξίες, όπως η ανεκτικότητα, η διαλλακτικότητα, η θετική στάση απέναντι στο συνάνθρωπο.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

B1. Στο ποίημα περιγράφονται τα πλεονεκτήματα της ειρήνης. Πιο συγκεκριμένα, η ειρήνη προσωποποιείται και φυτεύει περιβόλια. Άρα, εν μέσω ειρήνης, η γη καλλιεργείται και η παραγωγή αυξάνεται, διότι υπάρχουν χέρια να ασχοληθούν με αυτή («φυτεύεις και χτίζεις και κάνεις τη γη περιβόλι»). Επίσης, η ειρήνη ωθεί τους νέους να δημιουργήσουν και να εξελιχθούν («αναθρέφεις κι αντριάς τα νιάτα μ' αγώνες ωραίους»), αλλά χωρίς να ξεχνούν τα κατορθώματα όσων αγωνίστηκαν για αυτήν («οι δρόμοι σου λάμπουν πλυμένοι με δάκρυα κι αίμα / Τόσα κορμιά, φυτεμένα στα πλάγια, πετάζανε κλώνους»). Τέλος, το ποιητικό υποκείμενο καλεί την ειρήνη να έρθει «σαν άνοιξη» και να ανοίξει «πόρτες κλεισμένες και κάστρα», επιτρέποντας στους ανθρώπους να βγουν από τα σπίτια και να χαρούν την ομορφιά της φύσης.

B2. α. Στην τρίτη στροφή του ποιήματος, το β' ενικό πρόσωπο και η προστακτική έγκλιση δηλώνουν την παράκληση του ποιητικού υποκειμένου προς την ειρήνη, στην οποία απευθύνεται άμεσα με τα ρήματα «έλα» και «άνοιξε». Επειδή ο πόλεμος έφερε νεκρούς που ζητούν δικαίωση, το ποιητικό υποκείμενο προσκαλεί την ειρήνη να φέρει τη δημιουργικότητα, να επιτρέψει στους ανθρώπους να ζήσουν και να δημιουργήσουν χωρίς το φόβο του θανάτου. Το ύφος αποκτά οικειότητα, αμεσότητα και ζωντάνια, καθώς δημιουργείται η αίσθηση του διαλόγου με την ειρήνη. Η προστακτική φανερώνει επιπλέον την έντονη επιθυμία του ποιητικού υποκειμένου να δει την

ειρήνη να επιστρέφει και να επιτρέπει στους ανθρώπους να βγουν από τα σπίτια και να χαρούν τη φύση και τη ζωή.

B2. β.

Προσωποποιήσεις: Έλα, ειρήνη / αναθρέφεις κι ανθριεύεις τα νιάτα / άνοιξε πόρτες κλεισμένες και κάστρα / να μπεις με νέο τραγούδι μπροστά στο χορό τους

Μεταφορές: οι δρόμοι σου λάμπουν πλωμένοι με δάκρυα και αίμα, / Τόσα κορμιά, φυτεμένα στα πλάγια, πετάζανε κλώνους

Παρομοιώσεις: σαν άνοιξη / σαν μάνα γλυκιά

Εικόνες: να βγουν τα κοπάδια την έρημη γη να βοσκήσουν / να βγουν ανθοί και πουλιά να λαλήσουν επάνω στους φράχτες

Μετωνυμία: σε καλούνε τα νιάτα του κόσμου

(Σημ. Ζητήθηκαν μόνο δύο από τα παραπάνω).

B3. Τα στοιχεία της φύσης, η χλωρίδα και η πανίδα, σε περίοδο ειρήνης ακμάζουν. Συγκεκριμένα, κοπάδια ζώων μπορούν ανέμελα να τραφούν από τη γη, χωρίς να κινδυνεύουν από τα καταστροφικά πυρά του πολέμου. Τα λουλούδια ανθίζουν, τα πουλιά κελαηδούν χαρούμενα, χωρίς την απειλή του πολέμου, που εμποδίζει τη γη ανθίσει και τα πουλιά να κελαηδούν. Παράλληλα, οι νέοι προσκαλούν την ειρήνη, η οποία παρομοιάζεται με μητέρα τρυφερή, έτοιμη να σύρει το χορό των νέων, να δώσει ώθηση στην ίδια τη ζωή. Οι νέοι μπορούν να διασκεδάσουν, να χορέψουν και να τραγουδήσουν μόνο υπό τον όρο ότι επικρατεί ειρήνη.

Κατά τη γνώμη μου, η ειρήνη αποτελεί πρωταρχική προϋπόθεση για την ζωή και την ελεύθερη ανάπτυξη φυτών και ζώων. Ο πόλεμος αποτελεί τη μέγιστη απειλή για την εύρυθμη λειτουργία της φύσης. Οι νέοι, που αποτελούν την υπόσχεση για τη διαίωνιση της ανθρώπινης ζωής, μπορούν να δημιουργήσουν και να ευτυχίσουν μόνο σε καιρό ειρήνης. Αντίθετα, στον πόλεμο, κάθε εκδήλωση δημιουργικότητας και χαράς απουσιάζει.

(Σημ.: Οποιαδήποτε τοποθέτηση είναι αποδεκτή, αρκεί να είναι επαρκώς τεκμηριωμένη.)